

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Az általános iskola alsó tagozatán a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. Az anyanyelvi képességek fejlesztése nemcsak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a nemzeti önazonosság erősödéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez, valamint mindezek katalizátora is egyben.

Az anyanyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, a modern társadalom különféle színterein gyakorolt nyelvhasználati módok tanítása, illetve a nyelvhasználat változatos, adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom tantárgy középpontjába a kerettanterv az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztését helyezi, mint kiemelt területet, és ennek új elemeiként megjelennek az olvasási stratégiák is. Az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években a tanító feladata nem az elméleti rendszerezés, hanem a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a nyelvi tudatosság, a kreativitás, az árnyalt önkifejezés, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére. E fejlesztési folyamatra épülhet majd a továbbiakban az anyanyelvi és az irodalmi kultúra megismertetése.

Az irodalmi nevelés kialakítja és fejleszti a művekkel folytatott aktív párbeszéd képességét. Elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, a saját gondolatok kifejtése, egymás véleményének megismerése, valamint az irodalmi művekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat. Mindez komoly hatást gyakorolhat az érzelmi élet, az önismeret és a társas kapcsolatok fejlődésére.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás kulturális technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

A tanulók értékelése

A magyar nyelvi és irodalmi műveltségterületet közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Ezek értelmében a pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló szöveges értékelést, illetve a tanulócsoport egészét érintő, teljes körű értékelést is. Az értékelés kritériumait ismerjék a tanulók, sőt ezeknek megfelelően ők maguk is végezzenek önértékelést, illetve folyamatosan sajátítsák el társaik értékelésének tapintatos formáit.

Az értékelés döntően személyre szóló fejlesztő értékelés legyen. A reális és ösztönző értékelés alapja, hogy a tanító alaposan ismeri a tanulók tudását, teljesítményét, motivációt, vagy ennek problémáit, nehézségeiket. E szakmai tudás birtokában tudja azonosítani fejlesztési igényeiket. Ezért nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, a tanári reflektálásának. Fontos, hogy a formáló-segítő értékelés alkalmi megerősítő, fejlesztő hatásúak legyenek. Minden jelentősebb tanulói megnyilatkozásra reagálni kell. Minél több pozitív visszajelzést kap a tanuló, annál motiváltabbá válhat. A tanító változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanítói értékelés formáját tekintve lehet metakommunikatív, illetve szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek).

A tanulók értékelésének fajtáit tekintve szükség van év eleji diagnosztikus értékelésre, folyamatos formatív értékelésre, valamint szummatív értékelésre. Az év eleji diagnosztikus értékelés azt mutatja meg: mi az, amit a tanuló tud, amire képes, honnan indítható a fejlesztés. A formatív értékelés célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése, visszaigazolása a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében. A tanév során legyenek szummatív értékelések is, pl. a témazáró anyanyelvi dolgozatok, fogalmazások, év végi felmérések.

Az ellenőrzés különféle formái harmonikusan jelenjenek meg a nevelési folyamatban, pl. szóbeli feladatmegoldás, írásbeli feladatmegoldás, cselekvés, vizuális megjelenítés, szóbeli felmérés, írásbeli felmérés, szóbeli felelet, írásbeli felelet, szóbeli beszámoló, szóbeli házi feladat, írásbeli házi feladat, dolgozat, feladatlap stb. A feladatlapok tartalmazzanak feleletválasztó, feleletalkotó és képességjellegű tudást mérő feladatokat egyaránt.

Az értékelés terjedjen ki mind az affektív tanulóssal kapcsolatos követelményekre (pl. a befogadásra, a válaszadásra, az értékrendszer kialakulására), mind a pszichomotoros követelményekre (pl. az utánzásra, az automatizálásra, az artikulációra), mind a kognitív követelményekre (pl. a tények, fogalmak, szabályok ismeretére, az összefüggések megértésére, az alkalmazásra). Az 1–4. osztályban hangsúlyosabb szerepet kapjon a tanulók munkájának megítélésben a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése, mint az anyanyelvi és az irodalmi ismeretek elsajátításának a mérése.

A beszédkészség értékelése legyen folyamatos, egyúttal minden esetben jellemezze a személyiség tisztelete; hiszen célja elsősorban az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. Az anyanyelvi tudás értékelésében meghatározó az anyanyelvi jártasságok, képességek, készségek szintjének az ellenőrzése. A nyelvi rendszer megismerését előkészítő alapvető fogalmak (pl. a hang, a szóelem, a szó, a szófaj, a mondat, a

mondatfajták) ismerete csak eszközjellegű, a nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztését, a kommunikáció tanulását szolgálja, nem lehet meghatározó eleme a tanulói teljesítmény értékelésének.

Az olvasásteljesítmény megítélésében a súlypont az olvasottak megértésén van, az 1–4. osztályban legfontosabb a szó szerinti megértés, ám szükség van az értelmező, interpretáló olvasás elemi műveleteinek az elsajátítására is. Az olvasottak megértését sokféleképpen bizonyíthatja a tanuló, az ellenőrzés során célszerű tehát figyelembe venni az egyéni sajátosságokat. A hangos olvasást, illetve a felolvasást illetően a megértést leginkább akadályozó hibáknak van jelentőségük (pl. mást olvasás, akadozó olvasás gyakori újrakezdéssel, túl lassú tempó, nem megfelelő hangsúlyozás, dallamvezetés, tagolás).

Az írás értékelése során abból kell kiindulnunk, hogy az egyéni mozgássajátosságok kezdettől megjelennek a gyermekek írásában. Ezért természetes, hogy többségük nem képes reprodukálni az írásmintát, csak többé-kevésbé követi a szabályos betűalakítást és kapcsolást. A legfontosabb kritérium az olvashatóság. Az eszközi használat szempontjából jelentőséggel bír még a folyamatos, lendületes vonalvezetés, a tempó is. A tetszetősség fő összetevői: a tisztaság, rendezettség, egyszerűség, egyöntetűség és az ízléses elhelyezés. A fogalmazások szöveges értékelése elsősorban segítő szándékú legyen, személyre szabottan nyújtson útmutatót arra vonatkozóan, hogyan lehet a fogalmazást tovább javítani, alakítani.

A tanulók munkájának az értékelése az iskolai minőségbiztosítás alapja is egyben, a pedagógus önszabályozásának az eszköze.

Célok és feladatok

1–4. évfolyam

A kisiskolás korosztály nevelése a családi és az óvodai nevelés eredményeire épül, annak szerves folytatása. Az iskola úgy szervezi tevékenységrendszerét, hogy kedvező feltételeket teremtsen a gyermekek harmonikus testi, lelki, értelmi fejlődéséhez. A pedagógiai munka középpontjában az egyéni szükségletekre figyelő fejlesztés áll. A tananyag-feldolgozás az érzelmi befogadásra, a motiválásra és a kognitív megértésre épül, a tanuló a folyamatok aktív részese. Az oktatás és a nevelés légköre gyermekközpontú, biztonságot adó és humánus. A tantárgyi terület céljai – a kisiskolás tanulók sajátosságaihoz igazodva – általános érvényűek, a sajátos nevelési igényű, illetve a kisebbségi és emigráns tanulókkal való foglalkozás a helyi tantervében, az oktatott gyermekek jellemzőihez alkalmazva jelenik meg az egyéni fejlesztési tervekben.

Az anyanyelv ismeretének, használatának szintje meghatározza a tanulási képességet, az ismeretek elsajátításának szintjét, az önművelésre való igényt is. Az első négy év döntő fontosságú, ez az időszak a nyelvhasználati készségek elsajátításának ideje, ettől függ, mennyire lesz sikeres a gyermek a további tanulásban, az együttműködésben, az önkifejezésben. A kezdő szakasz célja tehát az elemi műveltségbeli alapok feltételrendszerének megteremtése: a biztonságos szó-és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával a az egyéni mentális képességek és a társas kompetenciák célirányos fejlesztése, az önálló tanulás és az önművelés megalapozása.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata az anyanyelvi kompetencia fejlesztése, a tanulók életkorának megfelelően. Ennek döntő eleme a kommunikációs körülményekbe ágyazott szóbeli és írásbeli befogadás, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás. Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata az értelmes, kifejező beszéd, az olvasás és írás igényes használatának, az önálló tanulási és önművelési képességeknek a kialakítása, folyamatos fejlesztése.

Az anyanyelv tudatos ismerete alapozza meg és segíti elő más nyelvek elsajátításának a képességét is. Fejleszti a tanuló önálló, kritikai gondolkodását. De a különböző anyanyelvi és irodalmi ismeretek elsajátítása csak eszköz a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési és kommunikációs képességeinek a kialakításához, fejlesztéséhez. A nevelés elsősorban a képességek és a készségek fejlesztésére irányul. Az olvasástanítás alapja a beszéd, a beszédértés, szóbeli szövegek megértése értelmezése és alkotása. Ezek megfelelő szintre hozása elengedhetetlen feltétele az olvasás- és írástanítás megkezdésének. A beszédkészség fejlesztése egyúttal az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztése is. A kezdő szakasz lényeges célja a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő, artikulált nyelvi magatartás kialakítása.

A kezdő szakaszban nagy szerepe van a hangzó szövegeknek. Fejlesztési cél tehát a hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése és értelmezése mellett hangzó szövegek alkotása is különféle kommunikációs helyzetekben, beszédszándékokkal és célokkal. A hangos olvasásnak fontos szerepe van - különösen a kezdő szakaszban - az olvasottak megértésében, a későbbiekben pedig a kifejező, a tartalomnak megfelelő felolvasásban.

Az alapozó és kezdő szakasz egyik legfontosabb célja a szövegértő olvasás képességének fejlesztése. A szövegértés a szöveg rejtett tartalmának felfedezése, az olvasottak értékelése is, hiszen ez a tanulás, az irodalomolvasás, az önművelés valódi hajtóereje, tehát nem elég a felszínes szövegértés, az egyszerű összefüggések fölismerése. A kezdő szakasz célja a korosztály befogadási lehetőségeinek és az oktatási igényeknek megfelelő olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése értő hangos és néma olvasással. A szövegértő olvasás magában foglalja a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig.

Az elsődleges nyelvelsajátításon alapuló, azt továbbfejlesztve, a tanulási képességek fejlesztése a kezdő szakasz hangsúlyos tevékenysége. A kezdő szakasz nemcsak a szóbeli tanulás technikáit, az önálló ismeretszerzés képességét is megalapozza az ismeretszerzés írásbeli fortélyainak, lehetőségeinek megismertetésével: lexikonok, szótárak használatának megtanításával és használatuk folyamatos gyakorlásával, rendszeres könyvtárlátogatással. A tanulási képességek fejlesztése magában foglalja az alpműveltség elsajátításához szükséges tudás megszerzésének és feldolgozásának csoportos és egyéni technikáit is, e technikák megismerését, használatuk gyakorlását.

Az írás, a szövegalkotás célja az anyanyelvű írásbeliség normáinak és az írásbeli önkifejezésnek a megismerése, az életkorral harmonizáló lehetőségeinek gyakorlása. Mindennek feltétele az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika, olvasható betűformák, esztétikus íráskép, probléma érzékeny helyesírás. Alapvető cél az is, hogy az anyanyelvi és irodalmi nevelés során a tanulók képesek legyenek a tanulási szintjüknek megfelelő szövegtípusok, műfajok alkotására. Szóbeli és írásbeli fogalmazásukat szabotossá, a kommunikációs körülményeknek való megfelelés, nyelvi helyesség, ugyanakkor kreativitás jellemezze.

Az anyanyelvi kultúra fejlesztése, birtoklása megalapozza a tanulók sikeres szocializációját, hozzájárul megfelelő önértékelésük kialakulásához, önbecsülésük fejlesztéséhez, és biztosítja az igényes önkifejezés lehetőségét is. Az anyanyelv használata a társadalmi kommuni-

káció alapja, ezért az anyanyelvi készségeknek meghatározó szerepe van a közösségi és egyéni értékek megélésében, közvetítésében, védelmében.

Az anyanyelvi és az irodalmi nevelés az iskolai képzés szorosan összetartozó része. Az irodalmi képzés alapvető fejlesztési célja a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése, az önálló és interaktív tevékenységek kialakítása, fejlesztése. Cél továbbá az alapvető irodalmi-szakmai ismeretek elsajátíttatása, azok alkalmazására, értelmezésére való képesség kialakítása. Kiemelt cél az irodalom, az irodalmi alkotások megkedveltetése, az olvasás igényének kialakítása, az irodalmi művek adta élmények, érzések ismeretté, tudássá való transzformálása, az elemzésre, értelmezésre való figyelem felkeltése és kialakítása, az irodalomhoz és a művészetekhez való pozitív viszonyulás megteremtése. Ezzel szorosan összefügg a szóbeli és írásbeli képességek, az önálló szövegművek alkotására való képességek, a vitakészség kialakítása és fejlesztése. Az irodalmi nevelésnek feladata továbbá a megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása, az irodalom és a művészetek iránti érdeklődés állandó fejlesztése, az önálló ízlés kialakulásának az elősegítése.

A szocializáció folyamatainak elősegítésében is meghatározó szerepe van az anyanyelvi és az irodalmi nevelésnek. A beszéd, az olvasás, az írás tevékenységei módot nyújtanak a gyermeki személyiség érzelmi és erkölcsi arculatának fejlesztéséhez, különböző magatartásformák megismertetéséhez, a felnőttől való fokozatos leválás elősegítéséhez, a kortárskapcsolatok megerősítéséhez, az elemi állampolgári és a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek elsajátításához.

A kezdő szakasz célja, hogy a tanulók tudjanak különbséget tenni értékes és értéktelen, fontos és lényegtelen között. A lehetőségek szerint alakuljon ki bennük egy motivált, a kultúrára, a kulturális értékre nyitott, érdeklődő befogadói attitűd, az irodalommal és az anyanyelvvél való foglalkozás, az olvasás, a moziba, a színházba való járás váljon életük, hétköznapijaik részévé, maguk által is megfogalmazott igénnyé.

Az anyanyelvi és az irodalmi nevelés feladata továbbá, hogy a tanulók váljanak fogékonnyá az emberi viselkedésformák, érzelmek, erkölcsi értékek magatartásformák, érzések, lélekállapotok, hangulatok iránt. Fontos, hogy ezekről a kérdésekről önálló véleményüket, gondolataikat megfogalmazzák, fejlődjön vitakészségük, kritikai gondolkodásuk, humorérzékük, kreativitásuk. Mindennek célja a kisdíákok egészséges testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése, támogatása.

A fent mondottakból következik, hogy az alapozó és a kezdő szakasz magyar nyelv és irodalom foglalkozásain széleskörű lehetőség nyílik a Nemzeti Alaptantervben rögzített egészségnevelési, környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi keresttantervi területek fejlesztésére. Az egészségnevelés magától értetődő módja az artikulációs bázis, a beszédhallás, a kézíráshoz szükséges motoros képességek, továbbá a ritmusérzék fejlesztése. Mindezek hozzájárulnak a kisiskolások jól-lét állapotának eléréséhez és fenntartásához. A kreatív mozgásos gyakorlatok, a dramatikus játékok lehetőséget adnak az egészség megőrzésében meghatározó mozgásos élmények pozitív átéléséhez, a saját testkép kialakításához. E képzési szakasz kiemelt feladata a beteg, sérült és fogyatékkal élő gyermektársak iránti elfogadó és segítőkész magatartás kialakítása. Az olvasmányokhoz kapcsolódó beszélgetéseket olyan módon érdemes vezetni, hogy szó essék az egészséges életvitel, a környezetvédelem és a fogyasztási szokások korosztálynak szóló, a korosztály mindennapi életvitelét érintő kérdésekről. Így például az egészségkárosító magatartások (a mértéktelen televíziózás, a mozgáshiány, a túltápláltság stb.) megbeszélése egyúttal fejleszti a kisdíákok önkifejezési, érvelési képességét is. A környezettudatosságra nevelésnek is lényeges összetevője a cselekvéses tanulás. A kisdíákok szóban megbeszélhetik, majd írásban, rajzban is rögzíthetik tapasztalataikat a szűkebb-tágabb természeti és épített környezetükben megfigyelt

jelenségekről (pl., állattartás, állatvédelem, természetvédelem, a fák védelme, energia- és víztakarékosság, légszennyezés, zajszennyezés). A tapasztalataik értékelése pedig elősegíti felelősségérzetük, kritikai gondolkodásuk alakulását. A fogyasztóvédelmi nevelés feladata e szakaszban a fogyasztás fogalmának és a fogyasztási szokásoknak a sokoldalú megbeszélése. A kisgyermek már ebben az életkorban is tisztában vannak alapvető szükségleteikkel. Beszélgetéseket kezdeményezhetünk az emberek fogyasztási szokásaitól, a gyermekeket célzó reklámokról. Szituációs játékokban feldolgozhatjuk például a közlekedés, a vásárlás helyzetét, ide értve például az élelmiszerek, a játékok, az iskolaszerek vásárlását.

3–4. évfolyam

A beszédkézség, a szóbeli szövegek megértésének, értelmezésének és alkotásának fejlesztése képezi alapját és kiinduló pontját valamennyi újonnan megtanulásra kerülő nyelvi tevékenységnek. E fejlettség döntően meghatározza a gyermek kortársaival való kapcsolattartásának és iskolai pályafutásának sikerét. Ezért különösen fontos a kulturált nyelvi magatartás megalapozása, a szókincs aktivizálása szövegalkotó feladatokkal, a narráció ösztönzése, gyakoroltatása.

Az olvasástechnika eszközzé fejlesztése feltételt teremt az írott szövegek önálló megértéséhez. A szövegek értelmezésével és feldolgozásával felkészít az alapvető szövegműveletek önálló alkalmazására. Az olvasmányok sokoldalú feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai érzékét, ítéliképességét és empátiáját, a kifejezés nyelvi megvalósulására való figyelmet. Lehetőséget teremt egyszerű irodalmi formákkal kapcsolatos tapasztalatok szerzésére, irodalmi kifejezésformák, stílusbeli és szerkezeti sajátosságok felfedezésére, a magyar nyelv és a magyar kultúra hagyományainak megismerésére, az olvasás megszerettetésére.

Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítása különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával valósul meg. Ezek szolgálnak mintául a gyermekek fogalmazásaihoz, nyitnak utat a későbbi kreatív alkotásokhoz, a képzelet, az érzelmek, a gondolatok önálló kifejezéséhez. A szövegek az árnyalt, gazdag szókincs kialakításának forrásai is; hozzájárulnak az önkifejezés igényének kielégítéséhez és képességének fejlődéséhez.

Az önálló tanulás képességének kialakítása az olvasás-szövegértés képességének fejlesztésébe ágyazva az ismeretszerző képességek intenzív fejlesztését szolgálja. Fontos a tanulási szokások és technikák tanulása, a különféle források és azok használatának, az információszerzés lehetőségeinek és korlátainak megismerése, a szelekció, az összehasonlítás és a kritikai feldolgozás képességének fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon az írás-helyesírás tanításának célja az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika differenciált kialakítása, a tanulást és az írásos önkifejezést szolgáló eszközzé fejlesztése az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

A tapasztalati megalapozottságú, elemi szintű grammatikai ismeretek megszerzésével elkezdődik a tudatos nyelvszemlélet kialakulásának folyamata. Fejlődésnek indul a nyelvi kifejezésre irányuló figyelem, az önértékelő képesség, a kritikai érzék és az igényes, változatos és kifejező nyelvhasználatra való törekvés különféle kommunikációs helyzetekben.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		30 óra	24 óra	7 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök

A helyes beszédleghzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi háttérének megfigyelése, értékelése. Állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, stílusértékének értelmezése az olvasott szövegekben. A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókinés gyarapítása. Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása. A tanuló – értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat; – beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja; – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe; a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.	drámapedagógiai módszerek; kooperatív tanulásszervezés: csoportmunka, pármunka, tanulói tevékenységek megszervezése, vezetése, verbális értékelés	Minden tantárgy: összefüggő beszéd, érvelés. Környezet-ismeret: önfenntartás, léghzés. Vizuális kultúra: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsorszípu-sok, animációs mese-filmek, sorozatok) felismerése saját média-élmények felidézésén, megjelenítésén (pl.szerpjáték) és közvetlen példákön keresztül.	
---	---	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, távolságtartás.			
Tematikai egység/ fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		111 óra	56 óra	55 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, az értő olvasás kialakítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök

Olvasástechnikák önálló felismerése, folyamatos javítása, biztos olvasási készség kialakítása.

Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fűrtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében.

Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása.

Gondolatok és információk értelmezése és integrálása, tartalom, nyelvezet, szövegszerkezet vizsgálata és értékelése.

A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében:

- a szöveg átfutása,
- az előzetes tudás aktiválása,
- jóslás, anticipáció.

Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása.

A tanuló

- az olvasás terén motivált, érdeklődő;
- folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is;
- felismeri és javítja a hibáit;
- felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult;
- szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait;
- megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.

Matematika:
szöveges
feladatok.
Környezet-
ismeret:
önálló
tanulás,
szövegfel-
dolgozás
kialakítása.
Erkölcstan:
én magam;
az én vilá-
gom.
Vizuális
kultúra:
Személyes
élmények és
irodalmi
szöveg
alapján
képek
készítése.
Képző-
művészeti
műfajok.
Az elemi
mozgóképi
szövegalkotó
kódok felis-
merése, mé-
diaszöveg
olvasása.
Kérdések
megfogal-
mazása a lá-
tott infor-
mációra, is-
meretre, él-
ményre vo-
natkozóan.
Mesék,
gyermekiro-

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.			
Tematikai egység/ fejlesztési cél	Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		37 óra	18 óra	19 óra
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása nyújtotta öröm átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismertetése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismertetése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök

Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint.

Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása.

Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban.

Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén, hasonlatok).

Jellegzetes irodalmi témák, motívumok felfedezése olvasmányokban.

A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése.

Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása.

Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése.

Rövidebb irodalmi szövegek (versek mesék) önálló olvasása.

Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Békés Pál: Félőlény, A bölcs hiánypótló; Berg Judit: Rumini; Boldizsár Ildikó: Boszorkányos mesék; Csukás István: Süsü, a sárkány, Keménykalap és krumpliorr, Pom Pom összes meséi, gyerekversek; Dávid Ádám: A Virág utcai focibajnokság; Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika; Lackfi János: Kövér Lajos színre lép; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna gyermekversei; Tóth Krisztina: Londoni mackók, Varró Dániel: Túl a Maszat-hegyen.)

Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése.

A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása. Egyszerűbb drámai konvenciók és a színházi formanyelv alapjainak tapasztalati megismerése (jelenet, felvonás, kezdet és vég, díszlet, berendezés, jelmez, kellék, fény- és hanghatások). A tanultak felhasználása saját produkcióhoz, bábelőadások, színházi előadások megbeszélésekor.

A tanuló

- megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket;
- azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét;
- konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket;
az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondatlall mondja el.

Környezet-
ismeret:
környezeti,
természeti,
környezetvéd
elmi témájú
olvasmányok
Ének-zene: a
népdalok
szövege
(művészeti
kifejező esz-
közök, ter-
mészeti ké-
pek).
Vizuális kul-
túra; dráma
és tánc: A
témához és a
tartalomhoz
is illeszkedő
kifejezőesz-
közök elem-
zése, alkal-
mazása.
Mesék,
gyermekiro-
dalmi alkotá-
sok és azok
animációs,
filmes adap-
tációinak
összehasonlí-
tása, feldol-
gozása,a le-
vetített adap-
tációhoz kap-
csolódó él-
mények meg
jelenítése(pl.
rajzzal,mon-
tázskészítés-
sel)

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés, regény; főszereplő, mellékszereplő; hasonlat, ismétlés, ellentét; kezdőpont, végpont, fordulópont.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Az íráshasználat fejlesztése	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		15 óra	20 óra	5 óra
Előzetes tudás	Szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó/halló előkészítés után tollbamondásra és írásminta nélkül, emlékezetből.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. E tevékenységben a kitartás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értéként való elfogadtatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök

Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása. - Az írás eszközszintű használata. - Gazdaságos szövegelrendezés.		Matematika; környezetismeret; olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szöveggép, olvashatóság.		

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Fogalmazási alapismeretek	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		23 óra	19 óra	8 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök

A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a szöveg kohéziójáról; a tématartról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanuló - a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.		Környezet- ismeret; matematika: érthető, világ- os szóbeli szövegalko- tás. Vizuális kultúra: Az elemi mozgó- képi szöveg-alko- tó kódok kre-atív alkal- mazása, mé- diaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjeleníté- se képsoro- zattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és han- gokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, hír, leírás, levél, meghívó; értesítés; hirdetés; SMS; e-mail.		

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		42 óra	16 óra	32 óra
Előzetes tudás	<i>Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.</i>			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök

A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra a címzett személyének figyelembevételével. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. A fogalmazás koherenciájának megteremtése tématarassal, a mondatok kapcsolásával. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a főleges szóismétlődés kerülése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségével. A tanuló – írása jól olvasható, lendületes. Füzetek rendezettek, tiszták; – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.		Környezet- ismeret: változatos élővilág;a ta- nultak bemutató le- írása. Vizuális kultúra: természeti jelenség megfigyelé- se, a tapasztalatok le- írása, meg- jelenítése. Egyszerű cselekmény megjeleníté- se képsoro- zattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és han- gokkal (médiaszö- vegírás).	
Kulcsfogalmak/	Elbeszélés, történetmondás, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd.		

fogalmak				
Tematikai egység/fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		35 óra	18 óra	27 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Különféle időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Az igekötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Tudatos alkalmazásuk. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A -ba, -be, -ban, -ben ragos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel. A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek. A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A fokozott melléknévi alakok használata szövegalkotáskor. A fokozott számnévi alakok helyes használata. A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata. A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban. A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – a szöveggörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket; alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.		Vizuális kultúra: jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben Környezetismeret: tulajdonnevek a térképeken.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, márkanev, cím; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó; ige; igeragozás; igemód; igekötő; melléknév, melléknévfokozás; számnév, tőszámnév,		

	sorszámnev, törtszámnev; határozott számnev, határozatlan számnev; személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás.			
Tematikai egység/ fejlesztési cél	Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		56 óra	25 óra	41 óra
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmaztatása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök

A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája. Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév -t toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. A j hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében. A tanuló – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.		Környezet- ismeret: térképvázlat készítése tulajdonne- vek feltünté- tésével. Matematika: számnevek helyesírása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.		

Tematikai egység/ fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		28 óra	14 óra	16 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök

A tanulás szerepe és módjai. Saját tanulási folyamatunk megismerése, hogyan tanulunk a legkönnyebben, mi okoz nehézséget. Gondolkodás a gondolkodásunkról, tanulásunkról. Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészéről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Ismerkedés folyóiratokkal. Katalógusok megfigyelése. A könyvtári katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében. A tanuló – ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit; – azonosítja az információ forrásait, ismeri azok kezelését; – képes önálló tanulásra; – ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit; – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében; – a szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ; – információt keres, kezel önállóan néhány forrásból; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: Betlehemi királyok, Mama; Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből, illetve szépprózai művekből.		Környezet- ismeret: információ- szerzés. Vizuális kultúra: képi analó- giák keresése a tanult szö- vegekhez. Kérdések megfogalma- zása a látott információra, ismeretre, él- ményre vo- natkozóan.	
---	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.			
Tematikai egység/ fejlesztési cél	Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Éves órakeret	3. osztály	4. osztály
		12 óra	6 óra	6 óra
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.			
További feltételek	személyi			
	tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismertetése, ítéletalkottatás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismertetése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök

Erkölcsei és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett, vitakészség kialakulása. A szépirodalmi alkotásokban megismert helyzetek, azok tanulságának alkalmazása mindennapi helyzetekben. A művek tanulságainak értelmezése. A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértése, elfogadása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékokban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is. A tanuló – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – képes állást foglalni, érvelni, meggyőzni másokat alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben; – meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során; dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni.		Hittan Környezet- ismeret: környezeti rendszerek állapota, fenntartható- ság. Egészséges életmód. Viselkedési normák. Vizuális kul- túra; dráma és tánc: A lényeg ki- emelésének lehetőségei a vizuális kompozíci- ókban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus.		

A továbbhaladás feltételei

A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.

Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.

Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.

Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.

A memoriterek szöveghűen mondja el.

Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.

Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.